

Profesora Karla Blahera daudzpusīgā darbība

Alīda Zigmunde, *Riga Technical University, Saulcerīte Neilande, The Association
of the Development of Mezhaparks*

Kopsavilkums. Rakstā aplūkota Rīgas Politehnikuma absolventa un Rīgas Politehniskā institūta, Latvijas Universitātes un Ivanovovožņesenskas Politehniskā institūta Krievijā, ķīmijas profesora, Triju Zvaigžņu ordeņa kavaliera Karla Blahera (1867–1939) darbība. Profesora darbi ķīmijā un siltumtehnikā, kā arī darbība augstskolās vairākkārt tikusi aprakstīta, bet viņa darbība ķīmijas tehnoloģijas didaktikā un parapsiholoģijā līdz šim nav pētīta, tāpēc tie plašāk aprakstīti šajā rakstā.

Atslēgas vārdi: ķīmijas vēsture, Rīgas Politehnikums, psihiskās pētīšanas biedrība

DZĪVE UN DARBS AUGSTSKOLĀS

Karls Johans Blahers dzimis 1867. gada 26. novembrī Krievijā, Bobruiskā (patlaban Baltkrievijas teritorija), ārstu ģimenē. Viņa otrais vārds parādījās tikai oficiālajos dokumentos, un gan kolēģi, gan viņš pats savos rakstos sevi vienmēr dēvēja tikai par Karlu, tāpēc arī šajā rakstā dēvēsim viņu tikai par Karlu.

Karls Blahers pēc Rēveles Nikolaja ģimnāzijas beigšanas 1887. gadā iestājās Rīgas Politehnikuma Ķīmijas nodaļā, kuru beidza 1894. gadā. Studiju gados viņš iestājās vācu studentu korporācijā „Rubonia” un jau 1893. gadā sāka strādāt Rīgas Politehnikumā par asistentu pie profesora Karla Adama Bišofa. Ne viens vien students jau studiju laikā darbojās kā asistents, taču vēlāk tikai nedaudzi kļuva par augstsskolu mācītbspēkiem. Kad 1894. gadā K. Blahers ar izcilību beidza Ķīmijas nodaļu, viņš strādāja par asistentu organiskajā ķīmijā, arī pirmie zinātniskie darbi bija veltīti ķīmijas nozares problēmām. Pieaugot studentu skaitam un paplašinoties Rīgas Politehnikumam, bija nepieciešams vēl otrs mācītbspēks ķīmijas tehnoloģijā. Tā par otru mācītbspēku ķīmijas tehnoloģijā līdzās profesoram Maksimiliānam Glāzenapam tika izvirzīts Karls Blahers. 19. gadsimta beigās bija pieņemts nākamās augstskolas mācītbspēkus komandēt uz ārzemēm sagatavoties mācītbspēka darbam. Tā Karls Blahers, kā Krievijas Tautas apgaismības ministrijas stipendiāts, no 1895. līdz 1897. gadam strādāja laboratorijās un rūpniecības uzņēmumos Eiropā: Vācijas cukurbiešu industrijas laboratorijā Berlīnē, Komercijas akadēmijā un Amatniecības tehnoloģiskajā muzejā Vīnē, pildīja ķīmiķa pienākumus cukura fabrikā Kulmzē Rietumprūsijā, bija ražošanas vadītājs darvas fabrikā „Richard und Söhne” Vaisšteina Silēzijā.

Zinātniskos nolūkos K. Blahers apmeklēja Centrālo Krieviju un tad, apvienojot praktiskās un teorētiskās zināšanas, sāka 1897. gada septembrī darbu kā docents Rīgas Politehniskajā institūtā, kas 1896. gadā no privātā Rīgas Politehnikuma bija pārveidots par valsts mācību iestādi [1]. Pēc diviem gadiem, 1899. gadā, K. Blahers tika iecelts adjunktprofesora amatā, bet 1906. gada jūlijā viņš kļuva par profesoru ķīmijas tehnoloģijā. Profesora lekcijas studenti klausījās siltumtehnikā, kurināmo vielu, eļļu un tauku tehnoloģijā un speciālajā mašīnmācībā.

Ķīmijas tehnologa un siltumtehniķa K. Blahera darbs gan Rīgas Politehniskajā institūtā (RPI), gan ārpus tā bija ļoti ražīgs un daudzveidīgs. Jau pirmajos darba gados institūtā viņš iesaistījās Ķīmijas izmēģinājumu stacijas darbā, bet 1902. gadā kļuva par RPI izmēģinājumu stacijas vadītāju un pildīja šo amatu līdz 1915. gadam. Ārpus RPI profesors vadīja Rīgas pilsētas komisiju cīņā ar dūmiem, bija Vācu Liberālā kluba priekšsēdētājs, darbojās Rīgas Amatnieku biedrībā, Rīgas Tehniskajā biedrībā. Pēdējo viņš vadīja laikā no 1906. līdz 1907. gadam, no 1928. gada bija šīs biedrības goda biedrs [2]. Rīgas Amatnieku biedrībā profesors Blahers vairākkārt nolasījis dažādus referātus, piemēram, 1910. gada 4. martā viņš stāstīja par ķīmiju mājās un virtuvē, demonstrējot gaismas bildes, kas toreiz bija ļoti laikmetīgi. Biedrības pasākums bija labi apmeklēts un profesora stāstījumu noklausījās 210 cilvēki [3]. 20. gadsimta sākumā viņš darbojās „Tautas labklājības veicināšanas biedrībā”, kas risināja galvenokārt sociālas problēmas – cīnījās pret alkoholismu, tuberkulozi, venēriskām slimībām, par tautas paēdināšanu un veselīgu dzīvesveidu. Minētajā biedrībā darbojās daudzi Rīgas ārsti, skolotāji, mācītāji, kā arī citu profesiju pārstāvji [4]. Latvijas ķīmijas biedrībā kopā ar K. Blaheru darbojās gan viņa kolēģi no Latvijas Universitātes, gan bijušie studenti. Viņš bieži piedalījās dažādos pasākumos, brauca zinātniskos nolūkos uz ārzemēm un daudz rakstīja gan par ķīmijas, gan par tehnikas, pedagogijas un citām problēmām.

Jāatzīmē profesora K. Blahera nopelni didaktikā. Viņš allaž domāja par to, kā labāk mācīt un iemācīt, tāpēc ārzemju komandējumos centās iepazīties ar citu augstskolu mācītbspēku pieredzi augstskolu un ķīmijas didaktikā, domāja par laboratorijas prakses piemērošanu siltumtehnikas studijām. Īpaši viņu interesēja, kā uzlabot darbu ar ķīmijas tehnoloģijas studentiem, un K. Blahers nonāca pie secinājuma, ka būtu ieteicams izdalīt un iekārtot pedagoģiskajā sistēmā tikai

attiecīgo mašīnu vai aparātu galvenās pamatidejas. Tādā kārtā mācību priekšmetu „Ķīmiskās rūpniecības speciālās mašīnas” varētu izveidot šādi: būtu jāattīsta pēc kārtas:

- 1) pamatideja;
- 2) viņas vienkāršais realizējums;
- 3) konstruktīvais izpildījums un teorētiskais pamatojums;
- 4) praktiskie darbi [5].

Pēc piedalīšanās starptautiskā ķīmijas kongresā Londonā 1909. gada rudenī profesors turpināja propagandēt savu jau 1907. gadā izteikto domu, ka jāorganizē dabas zinātnieku kongresi. Pateicoties K. Blahera iniciatīvai, 1912. gada 11., 12. un 13. aprīlī Rīgā pulcējās Baltijas dabas zinātnieki [6]. Viņu interesēja dabas filozofija, ētikas jautājumi, psiholoģija un protams, ķīmija, tāpēc, lai visu paspētu un redzētu, ārzemju ceļojumos viņš parasti devās ar vairākiem mērķiem. Piemēram, 1926. gada maijā Vācijā profesors Blahers piedalījās dzeramā ūdens komisijas darbos un, esot Vācijā, izmantoja iespēju noskaidrot dažus pedagoģiska un tehniska rakstura jautājumus [7]. Profesoru pazina Rietumvalstīs un Krievijā jau pirms Pirmā pasaules kara. Kad Pirmā pasaules kara laikā, 1915. gadā sakarā ar frontes tuvošanos, Rīgas Politehniskais institūts tika evakuēts uz Maskavu, K. Blahers devās līdz augstskolai un saviem kolēģiem uz Krieviju. Maskavā viņš darbojās Maskavas Ķīmijas savienībā, bija Kara tehniskās komitejas Ķīmiskās sekcijas priekšsēdētājs un piedalījās Kūdras akadēmijas darbā. 1917. gadā viņa asistents bija RPI students, vēlākais LU profesors, augsnes zinātnieks Kārlis Krūmiņš (1890–1966). Pēc trim Maskavā pavadītiem gadiem, RPI savu darbību Krievijā izbeidza un drīz vien, 1919. gadā, tika slēgts. Profesoru Karlu Blaheru 1918. gadā ievēlēja par privātdocentu siltumtehnikā Maskavas Universitātē, bet šo amatu viņš neieņēma [8]. Maskavā nebija rimuši revolucionārie notikumi un RPI mācībspēkiem radās iespēja iesaistīties jaundibinātā Ivanovovožņesenskas Politehniskā institūta darbā. Tā kā institūts tika dibināts uz Rīgas Politehniskā institūta bāzes, ne viens vien mācībspēks piekrita strādāt Ivanovovožņesenskā. Jaundibināmā institūta iniciatoru vidū no RPI līdzās K. Blaheram bija viņa kolēģi Mihails Berlovs, Nikolajs Ozmidovs, Stepans Šimanskis un citi. Karls Blahers 1918. gadā kļuva par Ivanovovožņesenskas Politehniskā institūta Ķīmijas fakultātes dekānu un vadīja Ūdens un kurināmā tehnoloģijas katedru [9]. Kā izriet no K. Blahera 1920. gada 15. janvārī Maskavā rakstītās vēstules Latvijas augstskolas rektorātam, viņš 1918. gadā palika Krievijā, jo RPI Padome, nezinot, kas ar augstskolu notiks turpmāk, piešķīra viņam bezalgas atvaļinājumu līdz 1919. gada 1. jūlijam. 1920. gada sākumā profesors Blahers saprata, ka neatkarīgajā Latvijā nodibinātajā Latvijas augstskolā,

vēlākajā Latvijas Universitātē, būtu viņa īstā vieta. Darbs Krievijā viņam bija tikai pagaidu risinājums, lai nopelnītu iztiku. Viņš vēlējās, lai Rīgā atgriežas RPI bibliotēka, kas nu bija kļuvusi par Ivanovovožņesenskas Politehniskā institūta īpašumu, un lai viņa kolēģi piedalītos jaundibinātās augstskolas darbā Latvijā [7]. K. Blahers 1920. gadā atgriezās Rīgā un sāka strādāt Latvijas Universitātes Ķīmijas fakultātē. Līdz 1939. gadam viņš lasīja kursus „Ķīmiskās rūpniecības tehniskie un ekonomiskie pamati”, „Kurināmo vielu tehnoloģija” un „Fabriku projektēšana”, vadīja praktiskos darbus ķīmijas tehnoloģijas laboratorijā. Diemžēl viņš lekcijas valsts (latviešu) valodā nelasīja, tāpēc termiņu lasīt lekcijas svešvalodā viņam arvien pagarināja uz 5 gadiem, kā tas toreiz bija pieņemts.

Zinātnieka un pedagoga Karla Blahera zinātniskie darbi sarakstīti vācu un krievu valodā. Pēc atgriešanās viņš saglabāja kontaktus ar Krieviju. Piemēram, 1928. gada decembrī viņš devās uz Ļeņingradas Tehnoloģiskā institūta 100 gadu jubileju, bet 1929. gada decembrī /1930. gada janvārī pēc Donugoļtresta uzaicinājuma ieradās kā eksperts Harkovā.

Rīgā no Krievijas atgriezās viņa kolēģi no „vecā RPI” laikiem – M. Berlovs, N. Ozmidovs, S. Šimanskis, kuri LU nestrādāja, tomēr viņi kontaktējās un nepieciešamības gadījumā palīdzēja viens otram. Piemēram, bijušais RPI profesors M. Berlovs piegādāja jaunāko literatūru krievu valodā K. Blaheram, kas rakstīja grāmatu par siltumtehniku [10]. Tūlīt pēc ierašanās Latvijā 1920. gadā K. Blahers izveidoja un līdz 1921. gadam vadīja Zemkopības ministrijas kurināmā komisijas tehnisko biroju.

Karls Blahers pagājušā gadsimta 20. un 30. gados daudz ceļoja un apmeklēja ne tikai Krieviju, bet arī Poliju, Čehoslovākiju, Austriju, Itāliju, Šveici, Vāciju, Angliju, Franciju, Skandināvijas valstis. 1925. gada janvārī viņš devās uz Igauniju, lai nolasītu referātu siltumtehnikā, bet martā referēt par dabas zinātņu tēmām viņu bija aicinājusi Tērbatas akadēmiskā grafoloģiskā biedrība. Pievērsot īpašu uzmanību studentu sagatavošanai un praksei, K. Blahers domāja ne tikai par augstskolas didaktiku lekcijās, bet arī par ekskursijām uz dažādām rūpnīcām un fabrikām. 1928. gadā viņš kopā ar ķīmijas studentiem devās ekskursijā uz Igauniju. Viņš pievērsa lielu vērību teorijas saistībai ar praksi. Profesora darbu jau 19. gadsimta beigās augstu novērtēja krievu siltumtehnikas skolas radītājs akadēmiķis V. Kirpičevs, bet 20. gadsimtā – Latvijas Universitāte un tās Ķīmijas fakultāte. 1924. gada 10. septembrī viņam tika piešķirts LU Goda doktora grāds, bet 1938. gadā K. Blahers tika apbalvots ar III šķiras Triju Zvaigžņu ordeni [11]. Ar 1939. gada 1. janvāri profesors pensionējās un viņu ieskaitīja ārstatā. 1939. gada 15. februārī

noslēdzās viņa darbīgais mūžs. Profesors Karls Blahers dzīvoja Mežaparkā un ir apbedīts Rīgā.

AKTIVITĀTES PARAPSIHOLOĢIJĀ

Profesors Karls Blahers iesaistījās 1922. gadā dibinātās Psihiskās pētīšanas biedrības Rīgā darbā un turpmākajos gados lielu daļu sava brīvā laika veltīja parapsiholoģijai. Viņš ilgus gadus bija biedrības priekšsēdētājs un tikai pāris pēdējos dzīves gadus nepiedalījās tās valdes darbā. Biedrības mērķis bija „plašo un dzīvo sabiedrības interesi par okultām parādībām vadīt uz īstu ceļu“ un novērst mānītību, ar speciālistu palīdzību pētīt parapsiholoģijas problēmas [12]. Psihiskās pētīšanas biedrībai Latvijā bija filiāle Jelgavā un praktiskā okultisma sekcija. 1929. gadā biedrībai bija 27 aktīvie un 36 pasīvie biedri, 1938. gadā – 275 biedru. Biedrībā darbojās dažādu profesiju pārstāvji, bet LU mācītspēkus sākumā pārstāvēja vienīgi K. Blahers. Trīsdesmito gadu otrajā pusē biedrībā darbojās arī pazīstamais agronomis un fitopatologs, Latvijas Universitātes un Jelgavas lauksaimniecības akadēmijas profesors Maksis Eglītis (1892–1974).

Jāatzīmē, ka ķīmiķis Karls Blahers parapsiholoģijai – zinātnei, kas pēta cilvēka psihi par normālās parādības, ziedoja ne tikai daudz laika un pūļu, bet ieguldīja arī savus finanšu līdzekļus. 1927. gadā Psihiskās pētīšanas biedrība Rīgā sāka izdot žurnālu „Seelenprobleme“ (Dvēseļu problēmas), kura redaktors bija K. Blahers. Tas bija parapsiholoģijai, okultismam, spiritismam, karakteroloģijai, teozofijai, antropozofijai, astroloģijai un filozofijai veltīts žurnāls, kuru bija iecerēts izdot četras līdz sešas reizes gadā. Latvijas bibliotēkās saglabājušies vien pirmie žurnāla numuri, tāpēc, šķiet, tā izdošana drīz vien tika pārtraukta. Žurnāla izdošanā iesaistījās Igaunijas grafoloģiskā biedrība. Kontakti gan ar Igaunijas grafoloģisko, gan ar Tērbatas akadēmisko grafoloģisko biedrību veidojās acīmredzot ar bijušā K. Blahera kolēģa, Rīgas Politehniskā institūta profesora, vēlāk – Tartu universitātes profesora, ķīmijas tehnologa Mihela Vitliha (1866–1932) dēla grafologa Bernharda Vitliha (1902–1975) starpniecību.

Profesoram Blaheram bija labi pazīstamas arī citas personības, piemēram, antropozofijas dibinātājs un filozofs Rūdolfs Šteiners (1861–1925), Vācijā izdotā parapsiholoģijas žurnāla „Zeitschrift für Parapsychologie“, kuru K. Blahers atbalstīja, izdevējs Dr. med. Pauls Zīners u. c.

Ķīmiķis un Latvijas Universitātes profesors Karls Blahers no 1924. gada bija Metapsihiskās pētīšanas internacionālās organizācijas Latvijas komitejas biedrs un piedalījās arī psihiskām studijām veltītajās starptautiskajās konferencēs. Tā 1927. gadā viņš 3. starptautiskajam psihisko pētījumu kongresam Parīzē sagatavoja priekšlasījumu par tehniku un

parapsiholoģiju un par Rīgas medijiem [12]. Profesors bija pieteicis savu referātu arī 5. starptautiskajam psihisko pētījumu kongresam 1935. gada augustā Norvēģijā. Sakarā ar Rīgas profesora ierašanos Norvēģijas galvaspilsētā Oslo, Norvēģijas–Baltijas biedrība un Latvijas konsuls Norvēģijā bija parūpējušies par profesora sagaidīšanu – bija rezervētas vietas dažādos izbraukumos, sarūpēts Latvijas karogs izkārsanai kopā ar citu kongresa referentu pārstāvēto valstu karogiem Oslo centrā. Karls Blahers uz kongresu neieradās, jo viņam neizdevās laikā saņemt valūtu. Šo notikumu profesors 1936. gada 7. janvārī aprakstīja LU rektoram sekojoši: „Man bija zināms, ka mani Rīgā izvestie pētījumi šīs specialitātes zinātnieku pasaulē bija atraduši ievērtību un mūsu valsts manā personā būtu bijusi samērā labi reprezentēta, ko arī apstiprina minētais konsula kunga raksts. Tomēr mans stāvoklis bija neērts un delikāts tādēļ, ka nav taču patīkami izcelt pašam savus nopelnus.

1. att. Prof. Blahera Rīgā izdotā žurnāla "Seelenprobleme" titullapa

Vēl man jāaizrāda, ka parapsihiski pētījumi ir tik sarežģīti un nogurdinoši, ka tos nevar izvest bez citu palīdzības. Par nožēlošanu zinātnisko asistentu ar pietiekošu iepriekšējo izglītību un pieredzējumiem šai zinātnes nozarē nav, un es visu šo laiku strādāju kopā ar savu sievu; viņa arī protokolē un ar viņas novērojumiem un izteicieniem es varu pārbaudīt savējos... Psihiskie pētījumi, sevišķi parapsiholoģijā, vēl ne visur ir atzīti kā zinātne, tādēļ nevarēju atsaukties uz mūsu Universitāti, un valūtas jautājums man bija jākārto privāti, pūloties lietas un sevis labā" [7]. LU vadība un kolēģi pret profesora aktivitātēm parapsiholoģijā izturējās ar pietāti.

Profesors Blahers bija biežs viesis un pavadīja daudzas stundas pie toreiz pazīstamā Rīgas gaišreģa Eižena Finka. To apstiprina arī publikācijas dažādos 20. gadsimta 20. un 30. gadu laikrakstos un 2002. gadā izdotā grāmata par Finku. Neiedziļinoties visu šo tikšanos un dažādu seansu aizkulisēs, minēsim ieskatam kādu interesantu atgadījumu. Reiz LU profesors, atgrieždamies no kapiem, kur guldīta viņa pirmā sieva, „nogājis pie Finka. Istabā atradās vēl daži cilvēki. Kad visi nosēstas, piepeši no gaisa nokrīt svaigu sarkanu, rāsas pilnu nelķu buķete, puķu kāti ietīti plānā papīrā. Tas viss notiek visu acu priekšā. Profesors tūlīt izdara istabas apskati un konstatē, ka te nekāda blēdība vai šantāža nav domājami“. Lai tas viss iegūtu „zinātniskumu“ un lielāku ticamību, profesors devās kopā ar lieciniekiem „meklēt pa Rīgu, no kurienes nākušas nelķes un konstatējuši, ka Finka gari tās atnesuši no Strēlnieku dārza dobēm” [13]. Parapsiholoģijai un okultismam veltītais laiks sagādāja profesoram prieku, tāpēc būtu lieki viņam pārnest, ka šo laiku viņš nav izmantojis ķīmijai. Kā liecina dokumenti, viņš prata savā darbā LU nošķirt ķīmiju no parapsiholoģijas, tāpēc viņa kolēģiem un studentiem nebija iemesla sirmajam profesoram kaut ko pārnest. Daļa no Karla Blahera atstātā mantojuma parapsiholoģijā glabājas Psiholoģijas un psihohigiēnas robežproblēmu institūtā (Institut für Grenzgebiete der Psychologie und Psychohygiene) Freiburgā Vācijā, un tas pagaidām nav apstrādāts un īpaši pētīts.

Karls Blahers bija precējies ar Margarietu Emīliju Felzeri, kura nomira 1925. gadā. Profesors apprecējās otrreiz 1928. gada 10. decembrī Ļeņingradā ar krietni jaunāko Mariju Monkevici, dzimušu Akermani. Viņa otrā laulība tika reģistrēta komandējuma laikā, kad viņš atradās Ļeņingradā Tehnoloģiskā institūta 100 gadu jubilejas svinībās. Profesora otrā sieva un viņas bērni dzīvoja Krievijā, bet pēc laulībām Marija Blahere pārcēlās uz dzīvi Latvijā.

Profesoram bija četri bērni no pirmās laulības – dēli Karls Heinrihs (1898), Ernsts Vilhelms (1899) un Maks (1902) un meita Margrieta Alīde (1903). Karls Heinrihs Blahers bija studējis Ivanovovožpesenskas Politehniskā institūta Ķīmijas

fakultātē un 1920. gada 10. maijā lūdza uzņemt Latvijas Augstskolas studentu skaitā, taču to nebeidza [14]. Ernsts Vilhelms Blahers strādāja Zemkopības ministrijas Mežu ekspluatācijas pārvaldes kurināmā komisijas dienestā, bija tehniķis pie Tehniskā biroja un piedalījās arī tvaika katlu un kurināmā ietaišu pārbaudījumos, 1925. gada vasarā kā brīvprātīgais strādāja Breslavā pie lokomotīvu būves un atslēdznieku darbnīcā rūpnīcā „Eisenwerk Gustav Trelenberg”. 1929. gadā viņš beidza LU Mehānikas fakultāti ar inženiera mehāniķa grādu mašīnbūvniecības nozarē un 1934. gadā iestājās atkal Mehānikas fakultātē, lai studētu tehnoloģijas nozarē [15]. 1938. gadā Ernsts Vilhelms Blahers no jauna imatrikulējās LU, lai iegūtu doktora grādu, taču 1939. gadā sākās Otrais pasaules karš un vācbaltieši repatriējās uz Vāciju, atstājot gan savus īpašumus, gan darbu un iesāktās studijas. Arī viņa kundze 1939. gadā repatriējās uz Vāciju.

LITERATŪRAS SARAKSTS

1. *Album der Landsleute der Rubonia 1875 – 1900*. Rīga 1900, S. 36 – 37.
2. **Bock B.** Technischer Verein zum 75-jährigen Jubiläum. Bericht 1908 – 1933. Rīga: Ussleber, 1933. S. 7.
3. *Fünfundvierzigster Jahresbericht des Gewerbevereins zu Riga für das Jahr 1910*. Rīga, 1911. S. 33.
4. *Verein zur Förderung der Volkswohlfahrt, Riga. Berichte über die Tätigkeit des Vereins, abgestattet auf der 7. öffentl. Versammlung am 10. Febr. 1914*. Rīga: Löffler, 1914. 58 S.
5. **Blacher C.** Pädagogische Prinzipien in der Maschinentechnik für Chemiestudierende. *Latvijas Universitātes raksti. Ķīmijas fakultātes sērija II.5*. Rīga: LU, 1935. – 41. lpp.
6. **Knorre H. v.** Professor Dr. h. c. KARL BLACHER † *Korrespondenzblatt des Naturforscher-Vereins zu Riga*. LXIV, 1942. S. 20.
7. Latvijas Valsts vēstures arhīvs (LVVA) 7427. f., 13. apr., 221. l.
8. Grosvalds Ilgars, Alksnis Uldis. Ķīmijas tehnologs un siltumtehniķis Karls Blahers// *Latvijas Universitātes raksti*. 684. sējums. Zinātņu vēsture un muzejniecība. – Rīga: LU, 2005. – 105. lpp.
9. Известия Иваного – Вознесенского Политехнического института имени М. В. Фрунзе. Том XIII. – Иваного - Вознесенск, 1928. – стр. 5.
10. Блахер К. Элементы топичной техники и теплсилавого хозяйства. – Rīga: Valters un Rapa, 1926.
11. LVVA 7427. f., 6. apr., 44. l.
12. LVVA 1826. f., 1. apr., 918. l.
13. Rīgas gaišreģis Eižens Finks: raksti par viņu, dokumenti, materiāli [sast. Boriss Ravdins]. – Rīga: Jumava, 2002. – 53., 246. lpp.
14. LVVA 7427. f., 1. apr., 1102. l.
15. LVVA 7427. f., 1. apr., 1644. l.

Alida Zigmunde, Dr. paed., Spezialist (1989 – 2007) and since 2007, Senior researcher at the Institute for Humanities at the Riga Technical University. Main academic interests: the history of pedagogy in Latvia in the context of the history of pedagogy in Europe, the history of the institutions of education, of private schools and the history of pedagogy of universities. Address: Rīga, Āzenes iela 14/24 – 309, LV – 1048; Phone: + 371 29869642, e-mail: azigmunde@web.de

Saulcerite Neilande, Pensioner, Member of the association of the development of Mežaparks. Academic interests: the history of Mežaparks („Kaiserwald” a historical part of the city of Riga), Curricula Vitae of famous former inhabitants of Mežaparks. Address: Rīga, E. Glikas iela 9, LV-1014, Phone: +371 67519581, e-mail: daiga884@inbox.lv

Alida Zigmunde, Saulcerite Neilande. The broad activities of professor Karl Blacher

The article describes a graduate of the Riga Polytechnic and professor of chemistry of the Polytechnic Institute of Riga, the Polytechnic Institute of Iwanowo – Wosnessensk in Russia and the Latvian University of Riga Karl Blacher (1867 – 1939). Professor Blacher as well as his activities in these universities has often been described, but his teachings in (practice) chemical engineering and his interest in parapsychology has so far not been investigated. K. Blacher has gone on several business trips abroad to get familiar with the chemical industry and the technical and pedagogy-related issues. Based on the work of Latvian universities and his foreign experience, he wrote articles and books about chemistry, pedagogy and parapsychology in Russian and German, he was the editor of the journal „Seelenprobleme” (Problems of Psyche) which was printed in Riga. He was active in the “Naturforscherverein of Riga” (Association for Natural Sciences in Riga), of the Riga Technical Society, the Latvian Society of Chemistry, German Liberal Club, the Corporation of German Students „Rubonia” and other organisations. He was the founder of the "Mental Research Association of Latvia" and its chairman for many years. Professor K. Blachers acquaintances were both world recognized scientists, although not as known as he was, and even as quite contradictory personalities as the Riga Clairvoyant Eugene Fincke and others. Professor Blachers son Carl Heinrich Blacher studied chemistry, but his son Ernst Wilhelm Blacher - mechanics. After the Hitler – Stalin Pact Members of the family of Professor Blacher were repatriated in 1939 to Germany.

Алида Зигмунде, Саулцерите Нейланде. Многосторонняя деятельность профессора Карла Блахера

В статье описывается выпускник Рижского политехникума и Рижского Политехнического института, профессор по химической технологии Иваново-Вознесенского политехнического института в России и Латвийского университета Карл Блахер (1867 – 1939). Профессор химии и теплотехники К. Блахер часто говорил об улучшении обучения, а также практики студентов, но его вклад в дидактику химии и вузов мало исследован. Также не была исследована до сих его деятельность в области парапсихологии. К. Блахер посетил несколько зарубежных стран с целью ознакомиться с химической промышленностью, методическими и педагогическими вопросами обучения, а также ездил на съезды по химии и парапсихологии. Он написал многие статьи и книги по химии, теплотехнике и парапсихологии на русском и немецком языках, был редактором газеты „Seelenprobleme“ в Риге. Он активно участвовал в работе разных организаций – Рижского технического общества, обществе химиков Латвии, немецкого либерального клуба, студенческой корпорации немцев „Rubonia“ и других, основал Латвийское общество психических исследований и был редактором журнала этого общества „Seelenprobleme“. К. Блахер является автором многих статей и книг в области химии, теплотехники, парапсихологии. Сын профессора Карл Генрих изучал химию, а Эрнст Вильгельм – механику. Члены семьи профессора в 1939 году уехали в Германию.